

Марочкін О.І.

Інститут вивчення проблем злочинності Академії правових наук України, аспірант

ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ, ЯКА МАЄ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ПРАВИЛЬНОГО ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ СЛІДЧИМ

Прийняття процесуальних рішень слідчим є складним процесом, який полягає у комплексі взаємопов'язаних між собою дій, забезпечених відповідною інформацією. Інформація - певна сукупність відомостей (повідомлень), які визначають міру знань про події, обставини і факти, що мають відношення до кримінальної справи. Зафіксовані відповідним чином, вони складають зміст справи. Така інформація поділяється на доказову (міститься у доказах) та орієнтовну (отриману із непроцесуальних джерел). Доказовою є інформація, яка: а) отримана в межах провадження по кримінальній справі під час проведення слідчих та інших процесуальних дій; б) зібрана слідчим (особами, які здійснюють кримінальне судочинство); в) оформлена протоколом слідчої чи іншої процесуальної дії у відповідності із вимогами, встановленими КПК України (далі - КПК); г) отримана без порушення вимог КПК; д) відображає будь-які відомості, які в порядку, визначеному КПК встановлюють наявність чи відсутність обставин, що підлягають доказуванню по кримінальній справі (Доля Е.А. О доказательствах, доказывании и использовании в доказывании результатов оперативно-розыскной деятельности// Государство и право. - 2002. - № 10. - с. 109-117).

Орієнтовна інформація може бути використана для висування версій, визначення напрямку розслідування, планування слідчих дій та прогнозування можливої поведінки учасників розслідування. На відміну від доказової, така інформація не є формалізованою, її джерела можуть бути як офіційного, так і неофіційного, і, навіть інтуїтивного характеру (здогадка слідчого). У теперішній час як орієнтовна, зокрема, оцінюється інформація, отримана в процесі здійснення оперативно-розшукової діяльності, до тих пір, поки вона не формалізована і не отримала процесуального статусу. За проектом КПК України (реєстраційний № 9700, далі - проект КПК), така інформація може бути одержана шляхом проведення негласних слідчих (розшукових) дій у випадках, якщо відомості про тяжкий та особливо тяжкий злочин і особу, яка його вчинила неможливо отримати в інший спосіб (ст. 246 проекту). Результати таких дій оформлюються протоколом, який в подальшому, разом із одержаними речами та документами направляється прокурору. Відповідна інформація оцінюється слідчим з огляду на її доказове значення по справі. Результати негласних слідчих (розшукових) дій можуть використовуватися у доказуванні на тих самих підставах, що і результати проведення інших слідчих дій під час досудового розслідування. Особи, які проводили такі дії, або були залучені до їх проведення, можуть бути допитані як свідки із додержанням правил, встановлених статтею 256 проекту КПК.

Проект КПК акцентує увагу на необхідності дотримання особливостей режиму доступу до такої інформації, визначеної Законом «Про оперативно-розшукову діяльність». Зокрема, ст. 254 проекту КПК передбачає, що відомості про факт та методи проведення негласних слідчих (розшукових) дій, осіб, які їх проводять, а так само інформація, отримана в результаті їх проведення, не підлягають розголошенню особами, яким це стало відомо під час ознайомлення з матеріалами справи.

Якщо в результаті проведення негласних слідчих (розшукових) дій здобута інформація,

яка свідчить про ознаки кримінального правопорушення, яке не розслідується у даному кримінальному провадженні, то така інформація може бути використана в іншому кримінальному провадженні тільки на підставі ухвали слідчого судді, яка вноситься за клопотанням прокурора (ст.257 проекту КПК).

У своїй діяльності слідчий прагне отримати якомога більше інформації, яка має відношення до кримінальної справи для зняття невизначеності при прийнятті процесуальних рішень в умовах їх можливої альтернативи. Пізнаючи інформацію про факти та події, які мають значення для справи, засвідчуючи її шляхом фіксування у своїх рішеннях, слідчий досягає головної мети своєї діяльності - отримання об'єктивно істинних та достовірних висновків (знань), які відповідають фактам об'єктивної дійсності (Грошевий Ю.М. Проблеми формування суддівського переконання у кримінальному судочинстві: Монографія// Ю.М. Грошевий. Вибрані праці. - Х.: Право, 2011. - с. 117). В процесі творчого мислення слідчого відбувається відображення дійсності події злочину, і через відчуття, як засобу розкриття сутності інформації про подію злочину та її усвідомлення, така інформація перетворюється у знання слідчого про реальні події й реальну дійсність, і в підсумку виникає продукт його творчої діяльності - кримінальна справа.

Оснoву пізнання слідчим події злочину та діяльності з його розслідування складають інформаційні процеси, спрямовані на пошук джерел інформації - передбачених або встановлених законом її носіїв - документів та ін., які є матеріальними об'єктами, зберігаючими її.

Одним із основних джерел доказової інформації є матеріали кримінальної справи - зібрані та систематизовані в певному порядку документи та предмети, що складають зміст справи, а також документи та предмети, що надаються для ознайомлення експерту й містять вихідні дані для провадження експертизи. Такі документи по суті є актами та рішеннями, складеними в порядку, передбаченому КПК, в яких викладені або засвідчені обставини, що мають значення для справи.

Діючий КПК не містить поняття матеріалів кримінальної справи й не закріплює перелік документів (лише орієнтовний), які обов'язково мають бути включені до справи, а також порядок її формування (тільки базові документи). Це надає слідчому певну свободу дій, обумовлену його професійним рівнем, правосвідомістю та іншими чинниками. Втім, слідчий має враховувати, що зібрана ним інформація по справі має бути перевірена судом в рамках її судового розгляду.